

Možný český příspěvek k budoucnosti Evropy

Ladislav Hejdánek

◆ přednáška | přípravné poznámky, česky, vznik: nedatováno

◆ lecture | preparatory notes, Czech, origin: nedatováno

Možný český příspěvek k budoucnosti Evropy [nedatováno]

01 Evropa dosud nebyla nikdy integrovaným politickým celkem, ale představovala a dosud představuje pozoruhodnou kulturní a duchovní tradici, jež navzdory ohromné rozmanitosti zachovávala a zachovává jisté jednotící rysy.

02 Dnes se dostává do pohybu hospodářská a politická integrace Evropy, zjevně pod tlakem (opět hospodářským a politickým) dvou evropských – původně – periferií, jež se emancipovaly a přerostly v supervelmoci. Zároveň se potřeba evropské integrovanosti jeví zvláště naléhavá, protože po druhé světové válce byla Evropa rozdělena takovým způsobem, jakým nebyla rozdělena nikdy v minulosti. Ačkoliv politická integrace probíhá intenzivněji v západní části Evropy, stává se naléhavou výzvou integrace Evropy celé (i když není zcela jasné, co do Evropy bude náležet nebo již náleží a co nikoliv).

03 Věcí zcela jiné dimenze, ale do té míry významnou, že nemůže být trvale podceňována, je myšlenková a duchovní integrace Evropanů. Právě myšlenkově a duchovně byla Evropa rozštěpena v posledních padesáti letech mnohem katastrofálnějším způsobem, než tomu bylo ve smyslu politickém. Ale k tomuto rozštěpení nedošlo jako k přímému důsledku války, jak se to může naproti tomu jevit v oblasti politické. Rozštěpení evropského myšlení a evropské spirituality se připravovalo již dlouho, vlastně k němu došlo již několikrát. A vezmeme-li celou věc vskutku důkladně, musíme přiznat, že myšlenkově a duchovně nebyla Evropa vlastně nikdy zcela sjednocena ani v základních pozicích a přístupech.

04 V celých evropských dějinách se v posledních více než dvaceti stoletích odehrává v pozadí za synkrezí řecké a židovské tradice velký spor a přímo zápas mezi oběma. Dnes se zdá, že řecký zázrak – jak se o něm mluví – už skončil. Samozřejmě jej nelze z evropských dějin ani v budoucnosti vymazat, ale už nikdy nebude rozhodující duchovní silou – doba jeho hegemonie už skončila. Vzniká proto otázka, zda najdeme (a zda vůbec může být nalezen) způsob navázání na tradice hebrejské nebo na nějaké jejich prvky, ovšem tak, že nám to dovolí kulturně, myšlenkově a duchovně podnik tak grandiózní, k jakému došlo na základě řecké metafyziky.

05 Naší pozornosti se proto doporučuje podniknout řadu zkoumání, do jaké míry a jak hluboce se některé původně starožidovské myšlenkové a duchovní motivy prosadily v tradicích evropských, zprostředkovány křesťanstvím (nebo přesněji: na půdě křesťanství či na humusu křesťanství). Jedním příspěvkem v tomto smyslu, týkajícím se zapuštění kořenů hebrejského pojetí víry/pravdy v české duchovní a myšlenkové tradici, se chceme zabývat v práci, uvažující o možném českém příspěvku k ustavení příští evropské duchovní a myšlenkové jednoty.